Hegyi Dolores

Péter apostol tanúságtétele Jézus „üres" sírboltjáról

A hagyomány szerint a kereszténység első évszázadaitól kezdve a keresztény közösségek különös tiszteletben részesítettek egy vászondarabot, melyen egy elkínzott arcú férfi vérző testének lenyomata látható. Kézenfekvőnek tűnt a következtetés, hogy Jézus halotti lepléről van szó. A lepel ismeretlen módon került Európába, ahol templomokban őrizték, majd 1578-ban a torinói Keresztelő Szent János templomban helyezték el. Az olasz királyság megszűnése után a római Szentszék tulajdonába került, de II. Umberto olasz király végakaratának megfelelően Torinóban maradt. Ma „torinói lepel" néven szerepel az irodalomban.[1]

Az utóbbi évtizedekben a vásznat műszeres vizsgálatoknak vetették alá, és élénk vita alakult ki a vászon és a rajta látható szennyeződések eredetével kapcsolatban. Mivel nem vagyok e vizsgálatok szakértője, nem kívánom részletezni a felmerült problémákat, csupán arra a kérdésre keresem a választ, mennyiben egyeztethető össze a lepelre vonatkozó hagyomány a Szentírásnak Jézus temetésével és sírboltjával kapcsolatos leírásaival.

A jeruzsálemi asszonyok után az első apostol, aki belép Jézus üres sírboltjába: Péter. Lukács evangéliuma szerint Péter csupán vászoncsíkokat *(othonia)* pillant meg.

> Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια μόνα·[2]

János szerint, aki Péterrel együtt ér a sírbolthoz, Péter fekvő vászoncsíkokat *(keimena othonia)* lát, és külön egy másik helyen összehajtogatott arckendőt *(soudarion ho én epi tés kefalés autou)*.

> Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ

[1] A torinói lepel történetére vonatkozólag ld. Víz László: *A torinói halotti lepel,* Budapest, Ecclesia, 1984 és több kiadás. Pályi Gyula: *A torinói lepel,* Budapest, Szent István Társulat, 2010. Andrea Nicolotti: *Dal Mandylion di Edessa alla Sindone di Torino,* Alessandria, Edizioni dell'Orso, 2011. Karl Braun – Barbara Stühlmeyer: *Das Turiner Grabtuch,* Kevelaer, Butzon & Bercker, 2018. A kutatások központja ma a Turin Shroud Center of Colorado, vezetői Rebecca és John P. Jackson, akik nemrégiben Magyarországon is tartottak előadásokat.

[2] Lukács 24,12. „Péter mégis útra kelt, és a sírhoz futott. Behajolt, de csak a gyolcsokat látta". Magyar fordítás a lábjegyzetekben végig: Biblia. Újszövetségi Szentírás, Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat, ujszov.hu (2019. 11. 11.)

ON_beliv_2020_1.indd 65 2020. 01. 21. 22:23:34

ὀθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον·[3]

Az *othonion* a KJV New Testament Greek Lexicon szerint, „strips of linen cloth for swathing the deads", vagyis a halott bepólyázására szolgáló vászoncsík vagy szalag. A *soudarion* főleg a sportolók által használt kendő volt, mely az izzadtság letörlésére szolgált. Egy *sudarium*ot *(soudarion)*, melyen vérnyomok láthatók, Spanyolországban az oviedoi San Salvador katedrálisban őriznek. Egy tradíció szerint ez is Jézus sírjából származna.

Míg Lukács és János egy szemtanúra, Péter apostolra hivatkoznak, addig Máté és Márk, akik az I. század második felében fogalmazzák meg evangéliumaikat, egy bizonytalan eredetű hagyományra támaszkodva azt írják, hogy egy gazdag *(plousios)* ember, arimateai József elkéri Pilátustól Jézus holttestét és *sindón*ba burkolva a saját sírboltjába helyezi el, majd nagy követ hengerít a bejárat elé. Eszerint a *sindón* is a sírboltban maradt volna, amit Péter nem látott.

καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωςὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν σινδόνι καθαρᾷ, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ, προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρα τοῦ μνημείου ἀπῆλτθεν.[4]

A *sindón* egy nagyon finom és drága vászonféleség volt az ókorban. Az evangéliumokban nyilvánvalóan két, különböző temetési szokásról, a holttest felkészítésének két különböző módjáról van szó. A Jézus korabeli szokást a Lázár feltámasztásáról szóló történetből ismerjük, mely Jánosnál így szerepel:

Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ᾽αὐτῷ. λέγει ὁ Ἰησοῦς Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα Κύριε, ἤδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Οὐκ εἶπον σοι ὅτι ἐαν πιστεύςῃς ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; ἦραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ἤκουσας μου, ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάνποτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει [ὁ] Ἰησοῦς αὐτοῖς Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.[5]

3 János 20, 5–7. „Lehajolt, és látta lerakva a gyolcsokat, de nem ment be. Azután odaért Simon Péter is, aki követte őt, és bement a sírboltba. Látta letéve a gyolcsokat, és a kendőt, amely a fején volt, nem a gyolcsok mellé helyezve, hanem külön egy helyen, összegöngyölve."

4 Máté 27,59–60. „József fogta a testet, begöngyölte tiszta gyolcsvászonba, és betette sziklába vágott, saját, új sírboltjába. A sír bejáratához egy nagy követ hengerített, és elment."

5 János 11, 38–44. Legújabb, a fentinél szorosabb fordítása (Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat): „Jézus lelkében még mindig megindulva a sírhoz ment. Egy barlang volt az, és kővel volt befedve. Jézus így szólt: »Vegyétek el a követ!« Márta, a megholt nővére azt mondta neki: »Uram, már szaga

ON_beliv_2020_1.indd 66 2020. 01. 21. 22:23:34

> Jézus szíve mélyéig megrendült s odament a sírhoz, amely egy kővel eltorlaszolt barlang volt. „Hengerítsétek el a követ! – szólt Jézus. De Márta, az elhunyt nővére tiltakozott: „ Uram, már szaga van, hiszen negyednapos". Jézus így felelt: „Nemde azt mondtam: ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét?" Erre elhengerítették a követ, Jézus égre emelte tekintetét és így imádkozott:" Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál. Tudom, hogy mindig meghallgatsz. Csak a körülöttem álló nép miatt mondtam, hogy higgyék: Te küldtél engem." E szavak után hangosan beszólt: „Lázár, jöjj ki!" S a halott kijött. Lába és keze be volt pólyázva, az arcát kendő födte. Jézus így szólt nekik: „Oldjátok fel, hogy tudjon járni.[6]

A Jézus sírjában talált textilmaradványok egy hasonló szokásról tanúskodnak. Péter szavai aligha vonhatók kétségbe. Jézust tehát ugyanúgy helyezhették sírba, mint a betániai Lázárt. A *sindón*ról szóló történet utólag terjedhetett el, feltehetőleg a sírbolt tulajdonosának, arimateai Józsefnek az utódai terjesztették.

Rezümé

Péter apostol tanúságtétele arra mutat, hogy Jézust a betániai Lázárhoz hasonló módon, bepólyázva temették el. (János 11, 38–44)

Kulcsszavak
János, Lázár, Márk, Máté, *othonion*, Péter, *sindón*, *soudarion (sudarium)*

Abstract
Peter the Apostle Witnessing Jesus' 'Empty' Tomb
Peter was the first Apostle to enter Jesus' tomb. According to Luke's Gospel (24,12) Peter noticed strips of linen cloth (keimena othonia) lying there. Based on John (20,5), who arrived at the tomb with Peter, Peter noticed strips of linen cloth (othonia) and a folded face wiping cloth (sudarion ho én epi tés kefalés autou) in another place. In KJV New Testament Greek lexicon 'strips of linen cloth for swaddling of deads'. So it was used to swaddle dead bodies. The sudarion was mainly used to wipe the sweat of Greek sportsmen. There is no evidence in the Gospel about a big shroud to wrap the entire body as the shroud of Turin. The remains Peter saw lead us to the conclusion that Jesus was buried in the same way as Lazarus from Bethany.

Keywords
John, Lazarus, Mark, Matthew, *othonion*, Peter, *sindon*, *soudarion* (*sudarium*)

van, hiszen negyednapos!« Jézus azt felelte neki: »Nem azt mondtam neked, hogy ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét?« A követ tehát elvették. Jézus pedig fölemelte szemeit, és így szólt: »Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál. Én ugyan tudtam, hogy mindenkor meghallgatsz, csak a körülálló népért mondtam, hogy higgyék, hogy te küldtél engem.« Miután ezeket mondta, hangosan ezt kiáltotta: »Lázár, jöjj ki!« S az, aki halott volt, kijött. A lába és a keze pólyával volt körülkötve, és az arcát kendő födte. Jézus azt mondta nekik: »Oldozzátok ki, és hagyjátok elmenni!«"

6 Fordítás: *Biblia,* Magyar Bibliatársulat, Budapest, Szent István Kiadó, 1995.

ON_beliv_2020_1.indd 67 2020. 01. 21. 22:23:34